

**การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ศึกษาเฉพาะโครงการอัมพวาพัฒนานุรักษ์***

บุษกร บุญส่ง**

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/ตลาดน้ำอัมพวา

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดสมุทรสงครามหรือแม่กลอง เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ขนาดเล็กที่สุดในประเทศไทยและจำนวนประชากรน้อยที่สุดเป็นอันดับที่สองของประเทศไทยอีกด้วย จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์มากมายเหล่านี้เป็นเพราะเป็นดินดอนปากแม่น้ำ มีภูเขาหนึ่งลูก(เขายี่สาร)มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มโดยพื้นที่ตะวันตกจะสูงกว่าตะวันออกเล็กน้อย โดยประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสมุทรสงครามประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และการประมง โดยที่ประชาชนชาวบ้านในจังหวัดได้มีการรู้จักทำมาหากินโดยการพึ่งพาตนเองโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด จึงเกิดเป็นวิถีชีวิตความเป็นชุมชนที่มีเสน่ห์ของแต่ละชุมชนภายในจังหวัด เนื่องด้วยจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมีน้ำไหลผ่านตลอดสาย จนกลายเป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์ประจำชุมชนด้วยเหตุนี้ต่อมาจังหวัดสมุทรสงครามจึงกลายเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันดับต้นๆของประเทศไทยในปัจจุบัน พื้นที่ตลาดน้ำอัมพวาเป็นอีกหนึ่งเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมาอย่างยาวนานโดยมีสองฝั่งริมคลองที่รายล้อมไปด้วยธรรมชาติอันสวยงามรวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ จนกระทั่งพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวากลายเป็นการคมนาคมทางน้ำโดยคนในชุมชนเองที่มีการล่องเรือทำกาค้าขายทั้งสองฝั่งคลองจนก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดเป็นวิถีชีวิตที่ติดตาของผู้คนที่ผ่านไปมา จนทำให้ตลาดน้ำอัมพวากลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันดับต้นๆของประเทศไทยในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามที่ทราบกันว่าตลาดน้ำอัมพวาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เก่าแก่และแฝงไปด้วยความเป็นดั้งเดิมของวิถีชุมชน เพราะเหตุนี้หน่วยงานและองค์กรต่างๆจึงจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาตลาดน้ำอัมพวาให้มีความเจริญแต่ยังอนุรักษ์ความเป็นวิถีชุมชนและไม่ทิ้งความเป็นดั้งเดิมของอัมพวา เพื่อให้ทุกคนได้ร่วมกันสัมผัสและเล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา โครงการอัมพวาพัฒนานุรักษ์

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง**การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามศึกษาเฉพาะโครงการ อัมพวาพัฒนานุรักษ์** โดยมี รศ.อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต โครงการพิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นุรักษ์เป็นอีกหนึ่งโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งพระองค์ทรงพระราชดำริให้มูลนิธิชัยพัฒนาดำเนินการรับโอนที่ดินซึ่งนางสาวประยงค์ นาคะวะรังค์ เข้าราชการบำนาญโรงพยาบาลทรวงอกได้ถวายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจำนวน 5 แปลง พื้นที่รวม 21 ไร่ ในตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเพื่อให้ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมชัยพัฒนา

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าตลาดน้ำอัมพวาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่แฝงไปด้วยเสน่ห์อันงดงาม ทั้งด้านวัฒนธรรมชุมชน ความเป็นวิถีชุมชนอันดั้งเดิมที่ล้วนเป็นเอกลักษณ์ประจำชุมชน มีธรรมชาติอันสวยงามจากสองฝั่งคลอง ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาที่มากระบวนการที่สำคัญในการก่อตั้งโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ในพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวาและต้องการจะทราบผลลัพธ์หลังจากการจัดทำโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตลาดน้ำอัมพวาอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาที่มาและกระบวนการในการดำเนินโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์พื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และ 2) ศึกษาผลลัพธ์หลังจากการจัดตั้งโครงการชัยพัฒนานุรักษ์ ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ศึกษาเฉพาะโครงการ อัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ใช้แนวคิด CIPP MODEL เป็น แนวคิดในการที่ทุกคนนำมาใช้ในการประเมินโครงการต่างๆทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเป็นตัววิเคราะห์หาความสำเร็จของแต่ละโครงการโดยมีองค์ประกอบ 4 ประเภทต่อไปนี้ ว่า

1. การประเมินด้านบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายขององค์การ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่างกรดำเนินการดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา

แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว กระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะๆเพื่อการตรวจสอบการดำเนินโครงการ โดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการ หรือการดำเนินงานตามแผนนั้น เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของโครงการ และเพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผลเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย จะเห็นได้ว่า การประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน คำว่า “รูปแบบ” หรือแบบจำลอง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Model” ซึ่งหมายถึง วิธีการที่บุคคลใด บุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ ปรากฏโดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผัง ฯลฯ เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างมีระบบ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย หรือกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้นำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก คือเจ้าหน้าที่โครงการ และพ่อค้าแม่ค้าภายในโครงการ รวมทั้งสิ้น 12 ท่าน โดยจะแบ่งเจ้าหน้าที่ประจำโครงการจำนวน 5ท่าน พ่อค้าและแม่ค้าจำนวน 5 ท่าน และ ผู้นำชุมชน 2 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random)

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data)

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาจากหนังสือเอกสารบทความแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์จากเอกสารงานวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

2.1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) มีลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยกำหนดประเด็นปัญหาในการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แตกต่างกัน เพื่อผู้วิจัยจะได้คำตอบทุกประเด็นในเรื่องที่ทำการศึกษาและเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ โดยก่อนที่ผู้วิจัยจะเริ่มเข้าไปสัมภาษณ์ได้ทำการติดต่อไปยังโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ เพื่อแจ้งให้ทราบว่ากำลังทำการศึกษางานวิจัยในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ต่อมาผู้วิจัยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่โครงการMPMเพื่อทำการขอหนังสือรับรองในการที่จะเข้าไปสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อขออนุญาตเข้าไปสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ เพื่อยื่นหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์และนัดเวลาในการสัมภาษณ์ ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะบอกถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ เพื่อจะได้มีความเข้าใจตรงกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ เปิดกว้างทางความคิด สามารถแสดงทัศนคติและความต้องการของตนเองได้อย่างเต็มที่

2.2 ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูล บันทึกภาพจดบันทึก และใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกในการที่จะกลับมาฟังข้อมูลอีกครั้งในกรณีที่จดบันทึกไม่ทันและใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำวิจัย ซึ่งระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant Observation) ควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าเป็นจริงตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้หรือไม่ โดยระหว่างการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ช่วยผู้วิจัยจะทำการถ่ายรูปเก็บภาพบรรยากาศโดยรอบไว้ด้วย

2.3 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่นำมาทำการบันทึกและถอดเทปสำหรับใช้เป็นข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบว่าได้ข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ ถ้ามีข้อมูลในประเด็นใดขาดตกบกพร่องจะได้นำไปสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสรุปผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ที่มาสำคัญในแต่ละด้านของโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์

ประเด็นที่ 2 กระบวนการ กิจกรรม งบประมาณ และ การให้ความร่วมมือของแต่ละภาคส่วน ของโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์ในด้านความเป็นอยู่และการท่องเที่ยวของชาวอัมพวาหลังจากการจัดตั้งโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์เป็นโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดตั้งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์จัดตั้งอยู่ในพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวขึ้นชื่อของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีความเป็นชนบทสูง ชาวบ้านในพื้นที่มีความรักสามัคคีกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน รู้จักพึ่งพาอาศัยกัน เดิมพื้นที่จัดตั้งโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์เป็นพื้นที่ของ คุณป่า ประยงค์ นาคะวะรังค์ ท่านเป็นข้าราชการบำนาญ และเป็นคนที่มีฐานะในพื้นที่แห่งนั้น ท่านได้การโอนที่ดินผืนนั้นให้แก่สมเด็จพระเทพฯ เพื่อที่จะนำมาสร้างศูนย์ประโยชน์ให้แก่พี่น้องชาวอัมพวาได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ต่อมาสมเด็จพระเทพฯ พระองค์ทรงจัดตั้งโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ขึ้นมา โดยมีพระราชดำริเพื่อที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวอัมพวาให้ดีขึ้นและสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนและทั้งนี้ยังเพื่อที่จะอนุรักษ์ความเป็นดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนา นั่นคือการทำน้ำตาลสดร้อยเปอร์เซ็นต์ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมของโครงการ คือ การเคี้ยวน้ำตาลแท้ร้อยเปอร์เซ็นต์จากชาวบ้านในชุมชนเพื่อที่จะอนุรักษ์อาชีพให้คงอยู่ โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ยังมีกิจกรรมอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นร้านค้าชุมชน ร้านชาชลา นิทรรศการต่างๆเพื่อที่จะเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เปิดโอกาสให้คนภายนอกเข้ามาเยี่ยมชมภายในตัวโครงการ และยังคงดึงคนในชุมชนเข้ามาทำงานให้กับโครงการ ทั้งพ่อค้าแม่ค้า หรือวิทยากร โครงการก็จะเลือกคัดสรรคนในชุมชนก่อนเสมอ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ดี ชาวบ้านในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้แก่คนในชุมชน จากที่ต้องไปทำงานไกลบ้านก็มีงานใกล้บ้านรองรับ ได้ทำงานใกล้ครอบครัว ได้เกิดสำนึก

รักบ้านเกิด และ เกิดการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวผู้คนหลั่งเข้ามาเรื่อยๆไม่ขาดสาย ชาวบ้านก็มีรายได้มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเชื่อว่าจะมีแค่ในแง่บวก ซึ่งทุกภาคส่วนจำเป็นจะต้องยอมรับในแง่ของการคัดค้าน จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่ายังมีบางส่วนที่มองว่าโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ดี กิจกรรมภาพรวมดี แต่ คนที่บริหารหรือเจ้าหน้าที่แะทำงานไม่มีความสามารถเพียงพอ การกระจากผลประโยชน์ไม่ทั่วถึง มีการเล่นพรรคเล่นพวก และโครงการอัมพวาที่มีทุกวันนี้ได้เพราะชุมชนมีต้นทุนที่ดี และผู้ที่สำคัญในการพัฒนาอัมพวา กลับเป็นนักการเมืองคือ ร้อยโท รัชชโลดม อุณสุวรรณ ท่านได้ทำผลงานในการที่จะลงหาเสียง เลือกตั้งไว้ดี แต่ได้พ่ายแพ้คะแนนเสียงในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าการพัฒนาในด้านต่างๆจะเกิดขึ้นจากปัจจัยใดมองว่าทุกปัจจัยมีผลที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งสิ้น แต่อยู่ที่ว่าปัจจัยใดจะเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆเท่านั้นทุกสิ่งอย่างล้วนสร้างขึ้นมาจากเพื่อที่จะพัฒนาให้ชาวอัมพวา มีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เช่นเดียวกัน เพื่อที่จะให้พื้นที่ดังกล่าวยังคงอยู่กับคู่กับชาวอัมพวาตราบนานเท่านาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม : ศึกษาเฉพาะโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์” ผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาพบว่าที่มาที่สำคัญของโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์มาจากสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆที่เอื้อให้เกิดการจัดตั้งโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ขึ้นมาไม่ว่าจะเป็น สภาพแวดล้อมด้านสังคม ที่บ่งชี้ให้เห็นว่าความเป็นอยู่ของคนในชุมชนอัมพวาอยู่กันอย่างเอื้อเพื่อต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่วนสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างดี มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมตลาดน้ำ ทำให้ชาวบ้านเกิดรายได้มากยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคมก็ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมากที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะเป็นจุดเริ่มต้นของอัมพวา และในด้านสภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยีก็ยิ่งเข้ามาช่วยในเรื่องของสื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่โครงการและลดระยะเวลาในการชำระสินค้าแก่กลุ่มลูกค้าอีกด้วยจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการมอบหมายวรรณกรรมทำให้ได้ทราบว่าการศึกษาในครั้งนี้มีผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกับงานวิจัยของคุณ ชรินทร์พรพรณ อະສິຕິຣັຕ໌ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับวิถีชีวิตชุมชน กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งทั้งสองงานได้ผลไปในทิศทางเดียวกันในบางประเด็น ในประเด็นที่เห็นชัดเจนคือการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของพื้นที่ชุมชนตลาดน้ำอัมพวา ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด และยังมีผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่ศึกษาโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ที่มีผลการศึกษาที่ใกล้เคียงและแตกต่างกันในบางประเด็นไม่ว่าจะในเรื่องของตัวโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ที่ไม่ได้เปิดโอกาสมากนักและไม่ได้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวมต่อชาวบ้านอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผลงาน

ของ ปรียา แสงศิริ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผู้นำท้องถิ่นกับบทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่ามีผลการศึกษาไม่ตรงกันกับงานวิจัยในครั้งนี ในเรื่องของผู้นำพบว่าจากการศึกษางานวิจัยในครั้งนีผู้นำของชุมชนตลาดน้ำอัมพวามีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานเพื่อประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริงแต่งงานของคุณ ปรียา แสงศิริ ผู้นำมีบทบาทที่ไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

ที่กล่าวมานั้นก็นำมาสู่การจัดตั้งเพื่อดำเนินโครงการ กระบวนการ กิจกรรมต่างของโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ซึ่งเป็นโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านในอัมพวานั้นได้มีการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ จากสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ โดยโครงการดังกล่าวมีกิจกรรมหลักคือการทำน้ำตาลร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นอาชีพเดิมของคนในชุมชน รวมไปถึงการเกิดเป็นร้านค้าของชุมชน ร้านชานชลา เพื่อที่จะอนุรักษ์สิ่งที่ชุมชนมีอยู่ให้คงอยู่อย่างยาวนานที่สุด และเพื่อที่จะมาสู่ผลลัพธ์ของโครงการในด้านของความเป็นอยู่ชาวอัมพวา เพื่อที่จะให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากที่ผู้วิจัยได้กล่าวมา งานวิจัยในเรื่องนี้จึงตรงกับแนวคิดทฤษฎีตัวแบบ CIPP MPDEL ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาเพื่อตอบคำถามในงานวิจัยได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปเกี่ยวกับ โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์เป็นโครงการที่เข้าไปช่วยในการพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่อัมพวา ให้ชาวบ้านมีรายได้และเกิดการสร้างอาชีพแก่คนในชุมชน โดยสมาชิกและเจ้าหน้าที่หลักเป็นคนในพื้นที่อัมพวาโดยกำเนิด จากการวิจัยยังพบอีกว่าหน่วยงานบางหน่วยงานมีความขัดแย้งกันในด้านความคิดกับเจ้าหน้าที่ของโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ แต่ผู้วิจัยมองว่าในสังคมความเป็นจริงของทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นระบบการทำงาน หรือการดำรงชีวิตไม่แปลกที่จะมีความขัดแย้งกัน เพราะทุกคนเกิดมาจากคนละครอบครัว การเลี้ยงดูต่างกัน จึงไม่แปลกที่จะมีความคิดเห็นที่ต่างกันออกไป สำหรับเรื่องการศึกษาโครงการในครั้งนี ผู้วิจัยมองว่า ปัจจัยหลักที่เกิดความคิดที่ขัดแย้งกันนั้นอาจจะเป็นเพราะช่วงวัย หรือประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละคนไม่เท่ากัน แต่ผู้วิจัยมองว่าแค่ทุกภาคส่วนมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันพัฒนาอัมพวาไปด้วยกันเท่านั้นก็เพียงพอ และประเด็นที่สำคัญที่ผู้วิจัยได้พบระหว่างลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้วิจัยมองว่าอีกประการที่สำคัญเป็นอย่างมากสิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญให้มากกว่านี้คือการร่วมมือกันและต่างฝ่ายต่างคิดและตั้งใจทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและคนในชุมชนอย่างแท้จริง ไม่มีการคิดแบ่งพรรคแบ่งพวก มองว่าการทำงานในครั้งนีทำเพื่อทุกคนในชุมชน จะทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวมีผู้คนเข้ามาเที่ยวเยอะๆ ชาวบ้านขายของได้ มีอาชีพ มีรายได้ เพื่อทุกคนจะดำรงชีวิตกันอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

ชรินทร์พรรณ อະสีตฐิติน.(2553). การจัดการการท่องเที่ยวอัมพวาโดยชุมชน กรณีศึกษา

- ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราช มงคลธัญบุรี.
- นิตา ชัชกุล.(2550). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับสังคมไทย.วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์,ธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สืบค้นออนไลน์ district.cdd.go.th/amphawa/about-us/ประวัติความเป็นมา รุ่งนภา อินภูวา และ นันทวรรณ นวลักษณ์ .(2556). บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว.สารนิพนธ์. บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง. กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. (2543)."ข้อมูลการปกครอง." [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก <http://www.dopa.go.th/padmic/jungwad76/jungwad76.htm>)
- สมลักษณ์ ไชยเสริฐ.(2549). อ้างถึงใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ .
- สมพิศ สุขแสน.(2552). CIPP Model รูปแบบการประเมินผลโครงการ.กรุงเทพมหานคร : มุทนิธิชัยพัฒนา. โครงการชัฒนานุรักษ์. 2 มกราคม 2552. โครงการอัมพวาชัย สุธิ เสริฐศรี .(2557). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโค่น อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม.สืบค้นออนไลน์ <http://www.dopa.go.th/padmic/jungwad76/jungwad76.htm>
- สุนิรัตน์ จันทรรัถ .(2550). การประเมินโครงการตามตัวแบบ CIPP MODEL.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.